

NOTĂ DE FUNDAMENTARE
la proiectul legii pentru modificarea unor acte normative
(privind facilitarea creării locurilor de muncă pentru persoanele condamnate)

1. Denumirea sau numele autorului și, după caz, a/al participanților la elaborarea proiectului actului normativ
Proiectul legii pentru modificarea unor acte normative <i>(privind facilitarea creării locurilor de muncă pentru persoanele condamnate)</i> a fost elaborat de Ministerul Justiției, cu suportul Administrației Naționale a Penitenciarelor.
2. Condițiile ce au impus elaborarea proiectului actului normativ
2.1. Temeiul legal sau, după caz, sursa proiectului actului normativ
Inițierea elaborării proiectului de lege derivă din necesitatea executării acțiunii nr. 2.1.5 lit. c) din Planul de acțiuni pentru implementarea Strategiei privind asigurarea independenței și integrității sectorului justiției pentru anii 2022–2025, aprobat prin Legea nr. 211/2021: „Crearea industriei penitenciare în vederea implicării la muncă a condamnaților și a resocializării acestora”. Totodată, proiectul de lege este elaborat în vederea realizării obiectivelor stabilite în Programul național privind asigurarea respectării drepturilor omului pentru anii 2024–2027, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 164/2024, în special: • <u>acțiunea nr. 5.3.9</u>, ce urmărește dezvoltarea și implementarea mecanismelor de stimulare a mobilității forței de muncă pentru deținuți, inclusiv din perspectiva competitivității acestora pe piața muncii după eliberare (oferte de muncă, salariu decent, certificare); • <u>acțiunea nr. 5.3.10</u>, care vizează modificarea cadrului normativ pentru reglementarea posibilității dezvoltării programelor subvenționate de angajare în timpul detenției, în scopul dezvoltării abilităților de muncă ale deținuților; • <u>acțiunea nr. 5.3.12</u>, care prevede dezvoltarea și implementarea unui sistem echitabil de remunerare a deținuților pentru munca prestată în penitenciare, inclusiv achitarea contribuțiilor de asigurări sociale de stat obligatorii și includerea perioadei de muncă în detenție în stagiul de cotizare pentru acordarea prestațiilor sociale. Necesitatea promovării prezentului proiect derivă și din recomandările politicilor publice formulate în <i>Studiul privind activitățile economice în sistemul penitenciar din Republica Moldova</i> (Ursula Smartt, Sorin Hadârcă, 2020), realizat cu suportul Proiectului de Consultanță în Politici Economice pentru Guvernul Republicii Moldova, implementat de GIZ Moldova cu suportul financiar al Ministerului Federal German pentru Cooperare Economică și Dezvoltare (BMZ) și al Agenției Elvețiene pentru Dezvoltare și Cooperare (SDC). Prin promovarea acestui proiect de lege, se urmărește dezvoltarea unui cadru normativ care să faciliteze crearea și extinderea industriei penitenciare, oferind astfel deținuților oportunități reale de muncă. Proiectul va contribui atât la reducerea gradului de dependență a acestora de sistemul penitenciar, cât și la sporirea șanselor

de reinserție socială după executarea pedepsei.

Totodată, proiectul se aliniază practicilor internaționale în domeniu și asigură o abordare sustenabilă în procesul de resocializare a condamnaților.

2.2. Descrierea situației actuale și a problemelor care impun intervenția, inclusiv a cadrului normativ aplicabil și a deficiențelor/lacunelor normative

Elaborarea proiectului este determinată de necesitatea soluționării problemei sistemice ce afectează 85% din populația penitenciară și anume – *rata scăzută de antrenare în muncă a persoanelor private de libertate*.

În ultimul deceniu, ponderea deținuților încadrați în muncă nu a depășit 18% din totalul deținuților. Conform situației din anul 2023, doar 1.116 deținuți din totalul de 6.084 deținuți erau antrenați în muncă. Conform situației din **anul 2025**, din numărul total de 6.334 deținuți, doar 3.428 sunt apti de muncă. Din ultima categorie, **doar 1.223 deținuți sunt încadrați la munci remunerate**, ceea ce constituie 35,6% din numărul celor apti de muncă sau 19,31% din numărul total de deținuți. De asemenea, circa 10% din totalul deținuților prestează muncă de deservire gospodărească în penitenciare (funcții finanțate din bugetul de stat), prin urmare, doar 8% din totalul deținuților sunt antrenați în muncă remunerată în baza contractelor de prestări servicii, încheiate cu persoanele juridice private ori cu întreprinderile de stat.

Pentru comparație, în statele din vestul Europei, ponderea deținuților care muncesc variază între 50% și 80% (în Norvegia – 82%, în Olanda – 75%, iar în Germania – 50%).

Lipsa oportunităților de angajare în câmpul muncii a deținuților constituie o problemă care are un șir de consecințe negative.

În primul rând, „anii pierduți” în penitenciar reduc potențialul de resocializare al persoanelor condamnate, deoarece aceștia nu dezvoltă abilități de a-și câștiga existența în mod cinstit, prin muncă.

În al doilea rând, excesul de „timp liber” reprezintă un teren fertil pentru proliferarea subculturii criminale și intensificarea violenței între deținuți. Reamintim că problema violenței și intimidării între deținuți în penitenciarele din Republica Moldova constituie de multă vreme o problemă serioasă, abordată de Comitetul european pentru prevenirea torturii și a pedepselor sau tratamentelor inumane sau degradante (în continuare - CPT) cu ocazia fiecărei vizite. În mai multe rapoarte de vizită, CPT a cerut autorităților naționale să ia măsuri hotărâte pentru a aborda această problemă.¹

Astfel, lipsa oportunităților de ocupare utilă a timpului petrecut în detenție, pe de o parte, constituie un impediment în realizarea scopului pedepsei penale, iar pe de altă parte, impune societății costuri duble (costurile de întreținere a unui sistem inefficient de executare a pedepselor penale și costurile aferente oportunităților pierdute din cauza capitalului uman irosit).

Un alt raționament ce impune promovarea prezentului proiect de lege reiese din necesitatea de a asigura respectarea unui șir de recomandări și standarde internaționale privind tratamentul deținuților și regimul de activități.

¹ Pct. 18 din Raportul CPT ca urmare a vizitei din 5 – 12 decembrie 2022 (<https://rm.coe.int/1680ac59d8>)

Așadar, *Ansamblul de reguli minime ale Națiunilor Unite pentru tratamentul deținuților (Regulile Nelson Mandela)* prevede obligația instituțiilor penitenciare de a oferi oportunități de muncă deținuților (Regula 4.2) și recomandă organizarea muncii în cadrul penitenciarelor într-un mod cât mai asemănător condițiilor de la libertate (Regula 99), astfel încât munca efectuată să mențină sau să sporească capacitatea deținuților de a-și câștiga onest existența după eliberare (Regula 98). *Regulile Nelson Mandela*, la fel, recomandă ca întreprinderile și gospodăriile în care muncesc deținuții să fie gestionate direct de către administrația penitenciarului și nu de contractori privați (Regula 100).

Recomandarea Comitetului de miniștri ai statelor membre ale Consiliului Europei referitoare la regulile penitenciare europene (REC (2006)2) prevede faptul că autoritățile penitenciare trebuie să depună eforturi pentru a oferi deținuților o muncă utilă, suficientă și corespunzătoare (Regula 26.2), cu sau fără concursul firmelor private, în interiorul sau în exteriorul penitenciarului (Regula 26.9).

În cadrul vizitei din 5 – 12 decembrie 2022, CPT a recomandat implicarea, cât mai activă, a conducerii penitenciarelor în organizarea activităților pentru deținuți. În acest sens, ar trebui să se asigure că toate persoanele deținute în penitenciar (inclusiv cele aflate în arest preventiv), petrec o mare parte a zilei (adică opt ore sau mai mult), în afara celulelor lor și au acces la activități, cum ar fi munca (de preferință cu valoare profesională), educație, sport și recreere/asociere².

Scopul general al prezentului proiect de lege este încadrarea în muncă a cel puțin 25% din totalul deținuților până la sfârșitul anului 2027 și, respectiv – a cel puțin 40% din totalul deținuților până la sfârșitul anului 2030. Pentru realizarea acestui scop, se propune eliminarea constrângerilor normative existente ce împiedică instituțiile penitenciare și agenții economici să creeze locuri de muncă pentru deținuți.

Cadrul normativ existent nu oferă înlesniri companiilor private, interesate să investească în spațiile sau utilajele de producere din penitenciare sau dispuse să angajeze persoanele deținute sau persoanele eliberate din locurile de detenție în afara penitenciarului. Suplimentar, termenul de închiriere a spațiilor destinate pentru activitate economică, care aparțin sistemului administrației penitenciare, este limitat la un an, condiție ce descurajează agenții economici din cauza absenței previzibilității în relațiile comerciale.

Astfel, se impune necesitatea operării unor modificări legislative care ar stimula investițiile și încadrarea în câmpul muncii a condamnaților din partea sectorului privat.

Totodată, analiza comparată a experienței altor țări a reliefat faptul că penitenciarele (de exemplu: Regatul Unit, Germania, Norvegia, Statele Unite ale Americii) achiziționează bunuri, lucrări și servicii de pe piața externă doar atunci când nu există capacitate de a produce bunurile, lucrările și serviciile respective în interiorul sistemului penitenciar.

² Pct. 50 ibidem.

În Republica Moldova, însă, situația este diametral opusă: procurările se fac conform procedurilor de achiziții publice, neexistând posibilitatea de a utiliza produsele obținute pentru a satisface cererea internă a autorităților contractante. Legislația actuală impune obligativitatea procurării produselor la prețul de piață, asigurând, în acest fel, cu venituri din surse bugetare operatorii economici furnizori de bunuri, lucrări sau servicii (inclusiv companiile „speculante”), descurajând, în același timp, implicarea deținuților în activități economice productive.

Menționăm că propunerile de modificare din prezentul proiect de lege rezultă inclusiv din recomandările formulate în *Studiul privind activitățile economice în sistemul penitenciar din Republica Moldova* (Ursula Smartt, Sorin Hadârcă, 2020).

3. Obiectivele urmărite și soluțiile propuse

Prin intermediul acestui proiect de lege se urmărește implementarea unor măsuri concrete menite să îmbunătățească sistemul administrației penitenciare și să faciliteze reintegrarea socială și profesională a persoanelor private de libertate.

Principalele obiective propuse sunt:

- majorarea numărului de persoane deținute, care vor fi antrenate în câmpul muncii;
- soluționarea problemei privind includerea perioadei de muncă remunerată a deținuților în stagiul de cotizare;
- atribuirea pentru sistemul administrației penitenciare a competenței de a dispune și efectua monitorizarea electronică a deținuților;
- excluderea prevederilor ce limitează la un an perioada de locațiune/comodat a spațiilor pentru activități economice în cadrul penitenciarelor;
- limitarea cuantumului surselor financiare cu care se poate alimenta contul de peculiu din surse exterioare penitenciarului.

Aceste măsuri contribuie la eficientizarea administrării penitenciarelor, la creșterea responsabilității și autonomiei financiare a deținuților, precum și la facilitarea reintegrării acestora în societate după executarea pedepsei.

3.1. Principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi

Prezentul proiect propune un șir de modificări și elemente noi, după cum urmează:

1. Se propune completarea art. 36¹ pct. 4 din **Legea nr. 845/1992 cu privire la antreprenariat și întreprinderi** cu lit. l), astfel încât activitatea orientată spre angajarea în câmpul muncii a persoanelor deținute sau a celor eliberate din locurile de detenție să se atribuie la categoria activităților de antreprenariat social.

2. La articolul 1 din **Legea asistenței sociale nr. 547/2003**, noțiunea „persoană și familie defavorizată”, se propune a fi completată, astfel încât noțiunea respectivă va avea un sens mai vast, după cum urmează: „persoană și familie defavorizată - persoană și familie socialmente vulnerabile, aflate în situații care împiedică activitatea normală a acestora din punct de vedere economic, educativ, social etc.,

inclusiv persoana eliberată din locurile de detenție de cel mult 6 luni;”.

3. Codul de executare nr. 443/2004 urmează a fi completat cu prevederi care să faciliteze antrenarea în muncă a condamnaților în afara penitenciarului, cu aplicarea în privința acestora a monitorizării electronice, ceea ce va permite reducerea numărului de resurse umane implicate în asigurarea supravegherii deținuților în timpul muncii.

Concomitent, pentru motivarea condamnaților de a se angaja în muncă remunerată, se propune reglementarea condițiilor privind alimentarea contului de peculiu, utilizarea surselor financiare și transferul sumelor bănești către alte persoane. La fel, se propune limitarea cuantumului surselor financiare cu care se poate alimenta contul de peculiu din exteriorul penitenciarului (completarea codului cu art. 211¹). Instituirea acestor prevederi va avea drept efect:

- stoparea întreținerii nefondate a deținuților de către rude sau a alte persoane;
- crearea unor surse financiare la contul deținutului, pe care acesta să le poată utiliza la ieșirea din detenție ca sursă pentru prima perioadă post detenție;
- stoparea transferurilor dubioase de bani, inclusiv cu destinație criminală, către persoane terțe.

În vederea soluționării problemei privind includerea perioadei de muncă remunerată a deținuților în stagiul de cotizare, se propune ca pentru deținuții antrenați la munci remunerate, instituția penitenciară să rețină o sumă echivalentă cu cota contribuțiilor de asigurări sociale de stat, care se va transfera la bugetul asigurărilor sociale de stat pentru includerea perioadelor de muncă în calculul stagiului de cotizare (completarea art. 236 cu alin. (1¹)).

În context, urmează a fi instituită norma ce acordă posibilitatea instituțiilor penitenciare de a contracta prestatori de servicii, care să contribuie la reabilitarea persoanelor private de libertate, prin programe specifice, reieșind din nevoile individuale și de grup stabilite (completarea art. 218 cu un alineat nou).

De asemenea, intervențiile propuse clarifică procedurile privind calculul plafonului de detenție, modul de organizare și remunerare a muncii, precum și reconfigurarea unor norme depășite, pentru a crea un cadru coerent și funcțional. Prin aceste modificări se urmărește atât stimularea ocupării forței de muncă în penitenciare, cât și protejarea drepturilor persoanelor condamnate, în logica reintegrării sociale eficiente.

Reabilitarea deținuților este unul din obiectivele fundamentale ale executării pedepselor penale privative de libertate, care necesită o intervenție consolidată și focalizată din partea autorităților cu atribuții execuțional penale, pentru a asigura atingerea dezideratelor propuse în sporirea siguranței societății odată cu liberarea condamnaților din penitenciare. Din păcate, pentru a asigura o intervenție eficientă și de calitate, resursele disponibile în cadrul sistemului administrației penitenciare nu sunt suficiente. În prezent, în medie, asistența acordată condamnaților decurge după raportul „1-2 angajați la 300 de deținuți”, ceea ce afectează mult eficacitatea intervenției acordate. Astfel, implementarea posibilității de a contracta servicii de reabilitare a condamnaților țintă (care prezintă un pericol social sporit și necesită activități de reabilitare mai consistente) va avea un impact pozitiv pe termen mediu

și lung, ceea ce va contribui asigurarea securității și ordinii în societate.

Totodată, proiectul clarifică prin norme exprese dreptul persoanelor condamnate de a beneficia de salariu pentru munca remunerată prestată. Astfel, în noua redacție a art. 236 alin. (1) se stabilește în mod explicit că cuantumul salarial este determinat în funcție de complexitatea activităților desfășurate, fiind încadrat între **20% și 50% din salariul minim pe țară** stabilit de Guvern. Această reglementare instituie un mecanism uniform și previzibil de remunerare, corelat cu nivelul de dificultate al muncii.

De asemenea, proiectul introduce o derogare aplicabilă situațiilor în care activitatea este realizată în baza unui contract de prestări servicii încheiat între instituția penitenciară și persoane fizice sau juridice. În aceste cazuri, cuantumul salariului poate depăși plafonul maxim de 50%, în măsura în care părțile convin astfel. Această soluție normativă asigură flexibilitate, stimulează colaborările externe și reflectă valoarea economică superioară a unor activități specifice.

Proiectul prevede o serie de intervenții esențiale orientate spre modernizarea și eficientizarea cadrului normativ execuțional-penal. Acesta reglementează explicit competențele privind modalitatea de calcul al modului de compensare privilegiată a zilelor de muncă, prin definirea clară a autorității responsabile și prin instituirea premiselor necesare elaborării unui act normativ subsecvent care va stabili metodologia de calcul.

De asemenea, proiectul actualizează reglementările referitoare la munca persoanelor condamnate, prin instituirea unor mecanisme clare de organizare, clasificare și remunerare a activităților de muncă. Această intervenție urmărește alinierea cadrului normativ la necesitățile operative ale sistemului administrației penitenciare, la principiile echității sociale și la necesitatea consolidării unui sistem coerent de motivare și reintegrare a persoanelor private de libertate.

4. De asemenea, se propune expunerea în redacție nouă a art. 12 din *Legea nr. 300/2017 cu privire la sistemul administrației penitenciare*. Articolul respectiv va stipula posibilitatea de încheiere pe un termen de până la 10 ani a contractelor de locațiune/comodat cu agenții economici care își asumă efectuarea investițiilor capitale sau altor îmbunătățiri ale bunurilor închiriate, în funcție de volumul investițiilor asumate.

Pentru a asigura o abordare echitabilă și imparțială față de potențialii investitori, Administrația Națională a Penitenciarelor va emite reglementări referitoare la procedura negocierii și încheierii unor astfel de contracte, inclusiv corelarea volumului de mijloace investite cu termenul de locațiune/comodat și alte aspecte.

În cazul contractelor de prestare a serviciilor încheiate între instituția penitenciară și o persoană fizică sau juridică, aceasta din urmă are obligația de a efectua un transfer financiar suplimentar față de suma destinată retribuirii muncii condamnatei. Mai exact, persoana fizică sau juridică va trebui să transfere în contul instituției penitenciare o sumă echivalentă cu 20% din valoarea totală a remunerației plătite deținutului pentru munca prestată. Aceste fonduri suplimentare vor fi utilizate exclusiv pentru modernizarea infrastructurii industriale din cadrul sistemului

penitenciar și pentru organizarea activităților de muncă pentru deținuți. În plus, persoana fizică sau juridică va fi responsabilă pentru calcularea și transferul contribuțiilor de asigurări sociale aferente salariilor condamnaților, în conformitate cu reglementările legale, pe baza sumelor de retribuire stabilite lunar pentru fiecare deținut implicat în activitatea economică.

5. Concomitent, în scopul facilitării integrării în câmpul muncii a condamnaților, acordării suportului suplimentar pe piața muncii, precum și în vederea încadrării legale a condamnaților în categoria beneficiarilor măsurilor ce țin de ocuparea forței de muncă, se propune completarea art. 23 alin. (3) și 36 alin. (2) din *Legea nr. 105/2018 cu privire la promovarea ocupării forței de muncă și asigurarea de șomaj*.

Această inițiativă legislativă va contribui la modernizarea sistemului penitenciar, va spori oportunitățile de reintegrare socială a condamnaților și va îmbunătăți securitatea publică prin reducerea riscului de recidivă.

3.2. Opțiunile alternative analizate și motivele pentru care acestea nu au fost luate în considerare

În procesul de elaborare a proiectului de lege nu au fost identificate opțiuni alternative. Proiectul de lege a fost conceput ca o necesitate obiectivă, în lipsa unor alternative realiste care să ofere rezultate comparabile.

4. Analiza impactului de reglementare

4.1. Impactul asupra sectorului public

Implementarea proiectului de lege va avea un impact pozitiv asupra sectorului public, prin optimizarea resurselor administrației penitenciare, reducerea presiunii asupra sistemului de asistență socială și creșterea eficienței utilizării fondurilor publice. Prin facilitarea accesului persoanelor condamnate la locuri de muncă, statul va reduce costurile asociate detenției, riscul de recidivă și va încuraja reintegrarea socio-profesională, diminuând astfel dependența acestora de ajutoarele sociale de după eliberare. În plus, crearea unui mecanism sustenabil de angajare a deținuților și de monitorizare electronică va permite o redistribuire mai eficientă a resurselor umane în cadrul instituțiilor de stat, reducând necesitatea supravegherii continue și permițând personalului penitenciar să se concentreze pe măsuri de reabilitare și reintegrare.

4.2. Impactul financiar și argumentarea costurilor estimative

Implementarea prezentului proiect de act normativ nu necesită cheltuieli imediate din bugetul de stat, iar eventualele costuri vor fi suportate în funcție de alocațiile bugetare aprobate. Estimările financiare demonstrează că măsurile propuse sunt fezabile și sustenabile din punct de vedere economic, iar beneficiile pe termen lung depășesc investițiile inițiale.

• Impactul financiar al îmbunătățirii mecanismului de antrenare în câmpul muncii a deținuților

Costurile asociate acestui mecanism sunt estimate la aproximativ **1 milion de lei anual**. Acest calcul se bazează pe următoarele elemente:

- În sistemul administrației penitenciare se află în prezent aproximativ **5.000 de deținuți**.
- Se estimează că **10%** dintre aceștia (aproximativ **500 de persoane**) vor fi antrenați anual în câmpul muncii.
- Costul mediu estimat per beneficiar este de **2.000 lei**.

Achiziționarea acestor servicii se va realiza strict în limita alocațiilor bugetare aprobate, fără a crea presiuni suplimentare asupra bugetului de stat. În plus, această măsură se va concentra în mod prioritar pe deținuții cu indici scăzuți de reabilitare, pentru care programele existente nu au un impact suficient asupra reintegrării sociale.

• **Impactul financiar al extinderii condițiilor de eligibilitate pentru dreptul de deplasare neînsoțită în afara penitenciarului**

Extinderea accesului la dreptul de deplasare neînsoțită în afara penitenciarului va necesita achiziționarea dispozitivelor electronice de monitorizare, ceea ce presupune un cost maxim estimat la **10 milioane de lei**.

Acest calcul se bazează pe următoarele:

- **1.341 de persoane** vor deveni eligibile conform noilor reglementări (excluzând cazurile care deja beneficiază de această măsură conform legislației existente).
- Costul mediu al unui echipament de monitorizare electronică este de **7.400 lei**.

Totuși, este important de menționat că achiziționarea dispozitivelor se va efectua doar în limita fondurilor aprobate, ceea ce înseamnă că implementarea va fi etapizată și corelată cu resursele disponibile.

Totodată, cu referire la noile reglementări ale art.12 din *Legea 300/2017 cu privire la sistemul administrației penitenciare*, conform căroră Administrația Națională a Penitenciarelor va încasa o sumă suplimentară din partea persoanelor fizice sau juridice, echivalentă cu 20% din suma contractelor de prestare servicii, care va fi utilizată în conformitate cu art. 43 din *Legea finanțelor publice și responsabilității bugetar fiscale nr.181/2014*, menționăm următoarele venituri estimative, care au fost calculate fiind raportate la numărul de 1000 de deținuți angajați în câmpul muncii:

1. Sumă reținută per deținut, lunar:

$6300 \text{ lei (salariul minim pe țară)} \times 0.20 \text{ (suma suplimentară achitată de persoanele fizice sau juridice)} = 1260 \text{ lei}$

1. Suma totală, reținută pentru 1000 de deținuți lunar:

$1260 \text{ lei (suma achitată lunar per deținut)} \times 1000 \text{ (deținuți eligibili pentru antrenare la muncă)} = 1,260,000 \text{ lei}$

Astfel, suma totală (estimativă) care va fi reținută lunar de la 1000 de deținuți angajați în câmpul muncii va fi de 1,26 milioane lei.

2. Suma totală, reținută pentru 1000 de deținuți, per 12 luni:

$1,260,000 \text{ (venitul lunar de la 1000 de deținuți)} \times 12 \text{ (luni)} = 15,120,000 \text{ lei}$

Drept urmare, suma totală (estimativă) reținută anual de la 1000 de deținuți angajați în câmpul muncii va fi de **15,120,000 lei (15,12 milioane lei)**.

În partea ce vizează propunerile de modificare, formulate la *Legea nr. 105/2018 cu privire la promovarea ocupării forței de muncă și asigurarea de șomaj*, ce vor permite subvenționarea angajatorilor ce angajează condamnații care execută pedepse privative de libertate, reieșind din prevederile art. 36 alin. (2) din Legea nr. 105/2018, impactul financiar estimat constituie **aproximativ 15,2 mil lei**:

503 (nr. persoane condamnate angajate în prezent) x 5.040 lei (80% din 6.300) x 6 luni = 15.210.720 lei.

4.3. Impactul asupra sectorului privat

Implementarea proiectului de lege va avea un impact pozitiv asupra sectorului privat, deoarece va oferi angajatorilor stimulente financiare sub formă de subvenții și facilități fiscale pentru angajarea persoanelor condamnate, reducând astfel costurile cu forța de muncă și contribuind la acoperirea deficitului de personal în anumite domenii. Totodată, această măsură va sprijini dezvoltarea antreprenoriatului social, oferind firmelor oportunitatea de a se implica în programe de reintegrare socio-profesională, ceea ce poate îmbunătăți responsabilitatea socială corporativă și reputația acestora pe piață.

4.4. Impactul social

Implementarea proiectului de lege va avea un impact social semnificativ, contribuind la reducerea recidivei prin oferirea persoanelor condamnate și celor eliberate din detenție a unor oportunități reale de integrare pe piața muncii, ceea ce le va asigura un trai legal și independent, diminuând astfel riscul revenirii la activități infracționale. Totodată, prin implicarea activă a acestora în activități economice, se va reduce stigmatizarea socială și se va promova reintegrarea comunitară, consolidând siguranța publică și echilibrul social.

4.4.1. Impactul asupra datelor cu caracter personal

Nu este aplicabil.

4.4.2. Impactul asupra echității și egalității de gen

Nu este aplicabil.

4.5. Impactul asupra mediului

Nu este aplicabil.

4.6. Alte impacturi și informații relevante

Nu este aplicabil.

5. Compatibilitatea proiectului actului normativ cu legislația UE

5.1. Măsuri normative necesare pentru transpunerea actelor juridice ale UE în legislația națională

Nu este aplicabil.

5.2. Măsuri normative care urmăresc crearea cadrului juridic intern necesar pentru implementarea legislației UE

Nu este aplicabil.

6. Avizarea și consultarea publică a proiectului actului normativ

În scopul respectării prevederilor *Legii nr. 239/2008 privind transparența în procesul decizional*, pe pagina web oficială a Ministerului Justiției, la directoriul Transparența decizională, a fost plasat anunțul privind inițierea procesului de elaborare a prezentului proiect, care poate fi accesat la linkul: <https://justice.gov.md/ro/content/anunt-privind-continuarea-elaborarii-proiectului-legii-pentru-modificarea-unor-acte-0>. Un anunț similar a fost plasat și pe platforma www.particip.gov.md.

În procesul de avizare și consultare publică au fost recepționate propuneri de la: Ministerul Finanțelor, Ministerul Muncii și Protecției Sociale, Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării, Serviciul Prevenirea și Combaterea Spălării Banilor, Casa Națională de Asigurări Sociale, Avocatul Poporului, Consiliul Concurenței și Consiliul pentru egalitate.

A susținut proiectul fără propuneri și obiecții: Ministerul Educației și Cercetării.

În procesul de avizare și consultare publică repetată au fost recepționate propuneri de la: Ministerul Finanțelor (inclusiv aviz suplimentar), Ministerul Muncii și Protecției Sociale, Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării, Consiliul Concurenței și Consiliul pentru egalitate.

Au susținut proiectul fără propuneri și obiecții: Serviciul Prevenirea și Combaterea Spălării Banilor și Casa Națională de Asigurări Sociale.

Nu a prezentat avizul: Serviciul Prevenirea și Combaterea Spălării Banilor și Avocatul Poporului.

În scopul, definitivării proiectului de lege, la data de 25.02.2025, a fost organizată o ședință interinstituțională cu reprezentanții Ministerului Finanțelor. Scopul acestei reuniuni a fost de a analiza în detaliu obiecțiile formulate de Ministerul Finanțelor asupra unor prevederi ale proiectului și de a identifica soluții viabile pentru îmbunătățirea reglementărilor propuse. În cadrul ședinței, au fost analizate aspectele financiare și juridice ale proiectului. În urma acestor consultări, s-a urmărit conturarea unei poziții comune și a unor ajustări care să faciliteze adoptarea și implementarea eficientă a proiectului de lege.

Urmare a celei de-a treia avizări și consultări publice au fost recepționate propuneri de la: Consiliul pentru egalitate, Consiliul Concurenței și Oficiul Avocatul Poporului.

Au susținut proiectul fără propuneri și obiecții: Ministerul Finanțelor, Casa Națională de Asigurări Sociale și Serviciul Prevenirea și Combaterea Spălării Banilor.

Nu au prezentat avizele: Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării, Cancelaria de Stat, Ministerul Muncii și Protecției Sociale.

7. Concluziile expertizelor

Proiectul de lege a fost examinat de Centrul Național Anticorupție care prin raportul de expertiză anticorupție nr. ELO24/9920 din 15.08.2024 a constatat că:

- au fost respectate prevederile legale cu privire la transparența în procesul decizional;
- proiectul corespunde interesului public general, deoarece va contribui la eliminarea constrângerilor normative ce împiedică instituțiile penitenciare și agenții economici să creeze locuri de muncă pentru deținuți;
- nota informativă conține o justificare suficientă a necesității promovării proiectului de act normativ;
- textul proiectului este expus într-un limbaj simplu, clar și concis cu respectarea regulilor gramaticale și de ortografie, întrunind cerințele prevăzute de art.54 din *Legea nr.100/2017*;
- în textul proiectului nu au fost identificate norme contradictorii sau conflicte dintre prevederile acestuia cu reglementările altor acte normative în vigoare.

Totodată s-a recomandat a fi revizuită nota informativă a proiectului în corespundere cu cerințele prevederilor Legii nr. 100/2017 (ajustate prin Legea nr. 49/2024). Opinia referitoare la această recomandare a fost reflectată în sinteză.

Suplimentar, ca urmare a desfășurării celei de-a treia runde de avizare și consultare publică, **proiectul a fost transmis repetat Centrului Național Anticorupție** în vederea efectuării expertizei anticorupție.

Prin raportul de expertiză anticorupție nr. ELO26/11194 din 17.02.2026, Centrul Național Anticorupție a constatat că proiectul corespunde interesului public general, întrucât va contribui la eliminarea constrângerilor normative care împiedică instituțiile penitenciare și agenții economici să creeze locuri de muncă pentru deținuți. Totodată, cu referire la conținutul redacției noi propuse în proiect pentru art. 234 din Codul de executare, a fost identificată o formulare ambiguă, susceptibilă de interpretări abuzive. În acest context, în scopul prevenirii apariției manifestărilor de corupție în procesul de aplicare practică a prevederii respective din proiect, aceasta a fost ajustată. Propunerea respectivă a fost inclusă în sinteză.

8. Modul de încorporare a actului în cadrul normativ existent

Stabilirea intrării în vigoare a legii la 1 ianuarie 2027 este o măsură justificată atât din perspectiva creării cât mai rapide a premiselor legale pentru îmbunătățirea mecanismului de încadrare în câmpul muncii a persoanelor condamnate cât și, din perspectiva începerii anului bugetar.

Totodată, o implementare bine etapizată a legii va permite instituțiilor implicate să pregătească logistic și operațional aplicarea noilor reglementări, asigurând astfel o tranziție eficientă și sustenabilă către noul cadru normativ, fără presiuni financiare imediate asupra bugetului național.

9. Măsurile necesare pentru implementarea prevederilor proiectului actului normativ

Adoptarea proiectului de lege va impune efectuarea unor modificări în actele normative subordonate legii, pentru a le aduce în concordanță cu noile prevederi ale legislației.